

KOEGZISZTENS RAGADOZÓ EMLŐSÖK DINAMIKUSAN VÁLTOZÓ TÁPLÁLKOZÁSI SZOKÁSAI EGY MOCSÁRVIDÉKEN (KIS-BALATON)

Lanszki Zsófia¹, Horváth F. Győző¹, Lanszki József²

¹Pécsi Tudományegyetem, Ökológiai Tanszék, 7625 Pécs, Ifjúság útja 6.,

²Kaposvári Egyetem, Ragadozóökológiai Kutatócsoport, 7400 Kaposvár, Guba S. út 40.

Bevezetés

A nagy biodiverzitású mocsarak és életközösségeik megőrzéséhez hozzájárul az ott végbemenő populációs és közösségi folyamatok pontosabb ismerete. A reliktum mocsaras területek természeti értékeit, a kezelések és a beavatkozások sokféleségét tekintve Magyarországon az egyik leginkább figyelemreméltó, komplex élőhelyrendszer a Balaton-felvidéki Nemzeti Park törzsterületei közé tartozó Kis-Balaton. Munkánk során több, a területen megfigyelt ragadozóemlős-faj táplálkozását vizsgáltuk.

Kérdések

- Milyen a természetközeli magassásos vizes élőhelyen élő ragadozóemlős-fajok táplálék-összetétele?
- Mennyiben segíti a fajok táplálékmintázatának különbözősége a ragadozók koegzisztenciáját?
- A ragadozó emlősök táplálékában megjelenik-e a ritka és fokozottan védett északi pocok (*Microtus oeconomus méhelyi*), amelynek jelenlétét az utóbbi években az elevenfogó csapdázások a korábbi előfordulások területein és új mintahelyeken sem erősítették meg?

Célok

- Célunk az eltérő táplálkozási guildekhez tartozó ragadozóemlős-fajok táplálék-mintázatának meghatározása.
- A fajok közötti és fajon belüli (évszakos) táplálkozási különbségek értékelése.
- Az északi pocok fogyasztás kimutatása.
- A táplálék-preferenciák összehasonlító elemzése.

Vizsgált terület

A Kis-Balaton II. ütem fokozottan védett magassásos társulásában (Keleti-Berek). Sármelléktől keletre, elhagyatott sánpár töltése mentén.

Módszerek

Ürülékminta-gyűjtés: összesen 2,22 km útvonalhossz (4 szakasz).

2014. ősz - 2015. nyár; évszakonként kétszer.

Vörös róka: n = 482 Martes fajok (nyest és nyuszt) n = 91 és vidra n = 342 db ürülék minta.

Mintafeldolgozás: standard nedves technika.

Táplálék-összetétel: E%, B%

Gyakorisági adatokon: loglineáris elemzés (Bonferroni korrekció).

Biomassza összetétel adatokon: ANCOVA (Bonferroni post-hoc teszt).

Kisemlős állomány felmérés: elevenfogó csapdázással

Táplálékpreferencia: Ivlev-index

Ürülékminták szárítása

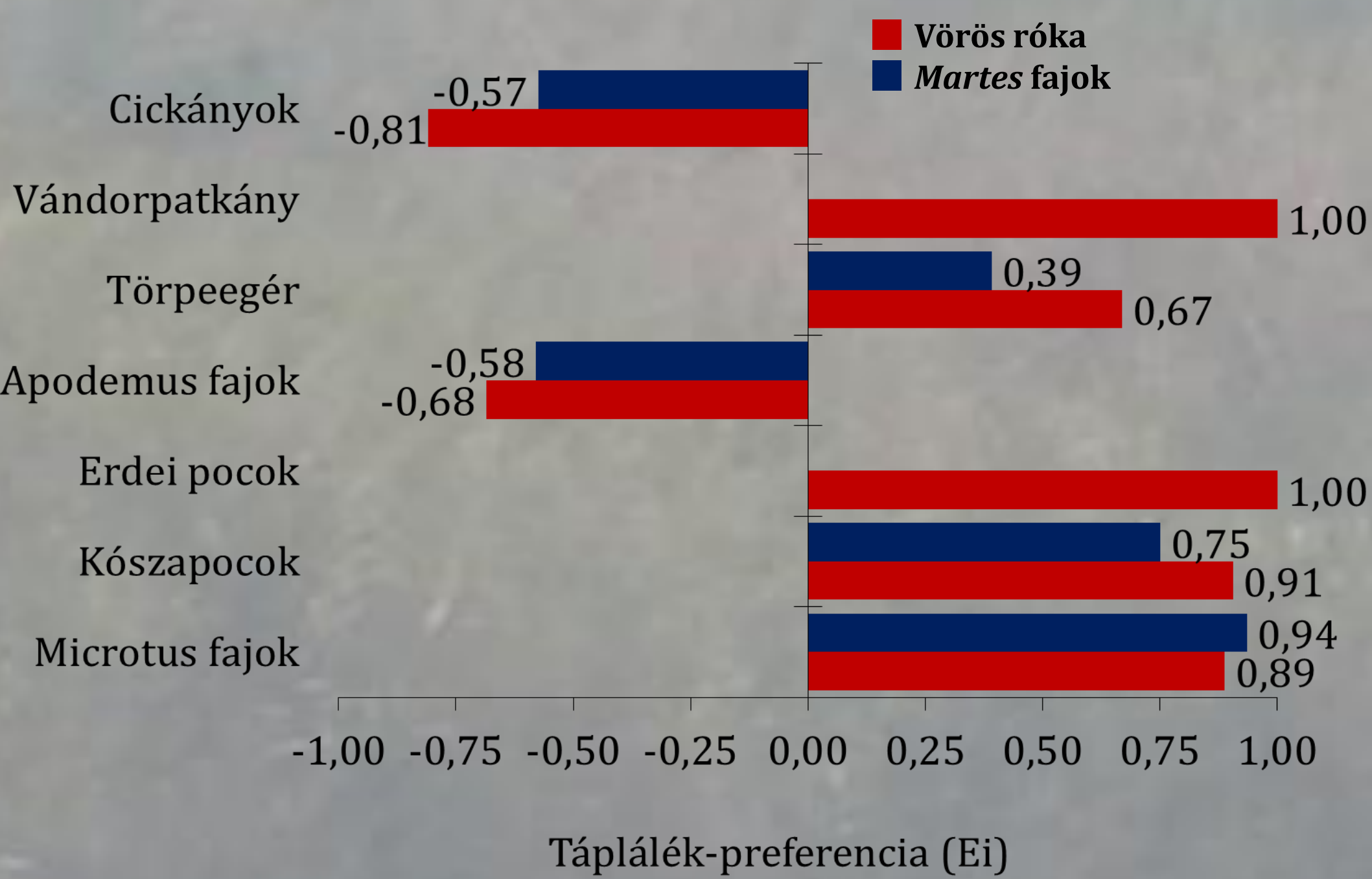

Északi pocok és fogazata

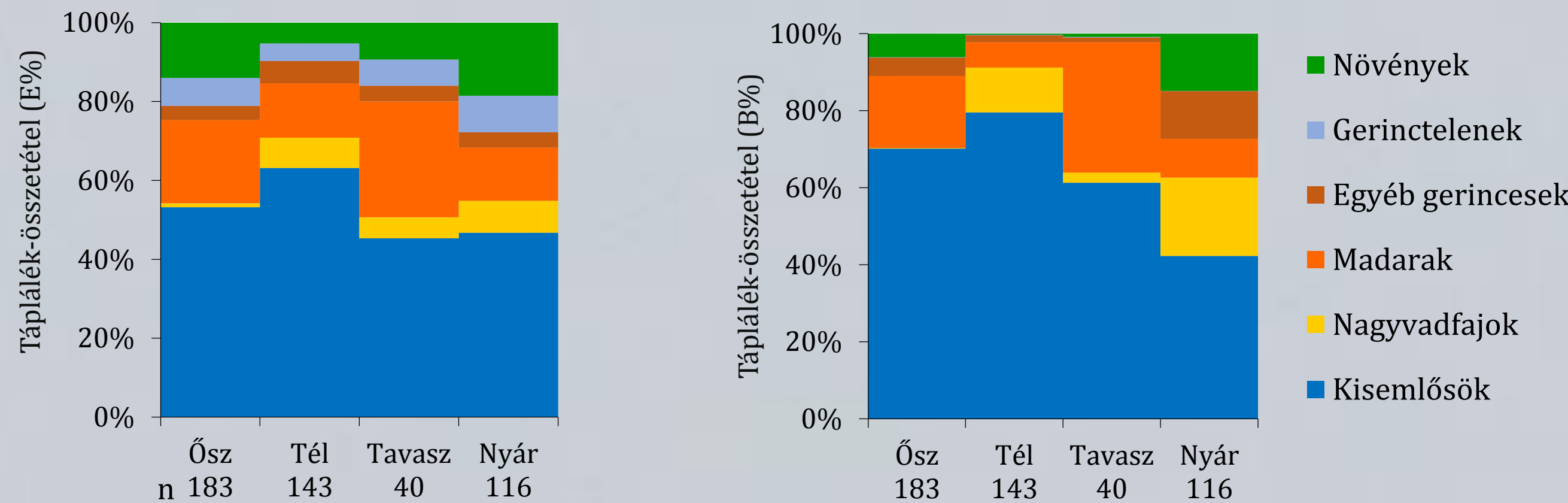
Eredmények

1. ábra: A vörös róka és a Martes fajok kisemlős-preferenciája

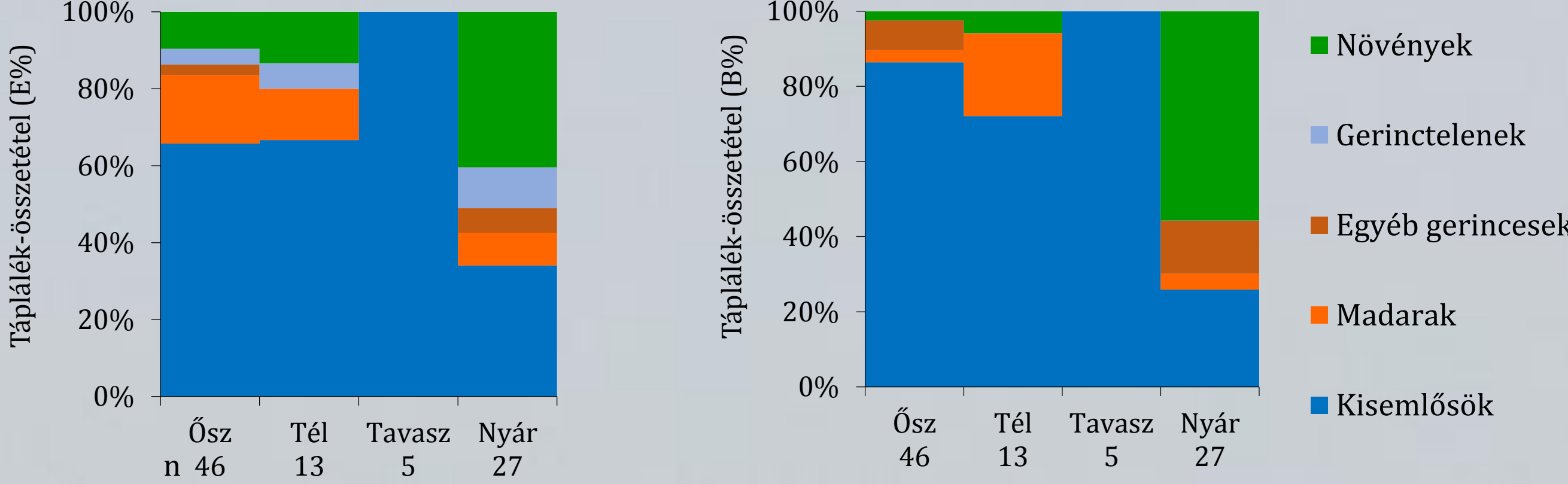

Ragadozó fajok közötti különbség: NS (páros t-próba, t = 0,10, df = 4, P = 0,928)

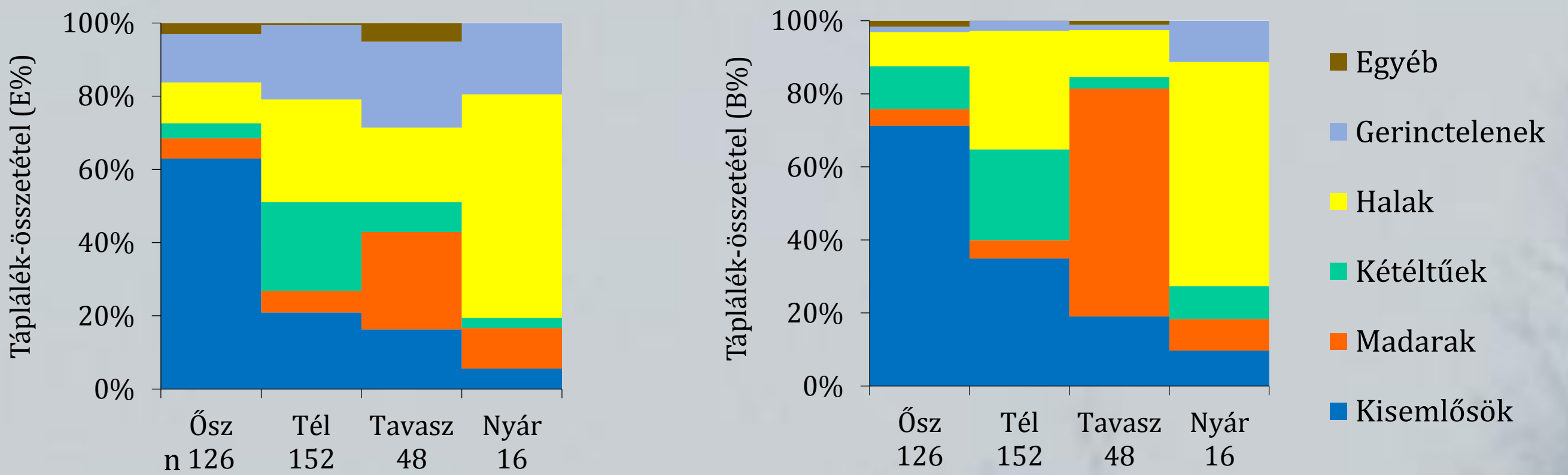
2. ábra: A vörös róka évszakonkénti táplálék-összetétele

3. ábra: A Martes fajok évszakonkénti táplálék-összetétele

4. ábra: A vidra évszakonkénti táplálék-összetétele

Fajon belüli és fajok közötti táplálkozási különbségek

Gyakoriság adatok

Évszakok között:

Róka, Martes, vidra: minden táplálék kategóriában ($\chi^2 = 28,0-102,1$, df = 3, P < 0,0001)

kivéve nyúl, hulló és gerinctelen

Róka, Martes: kisemlős, nagyvad, madár, növény ($\chi^2 = 18,3-46,8$, df = 3, P < 0,0001)

Fajok között:

Róka, Martes, vidra: minden táplálék kategóriában ($\chi^2 = 27,3-185,3$, df = 2, P < 0,0001)

kivéve nyúl, hulló

Róka, Martes: NS minden táplálék kategóriában

Számított biomassa összetétel (B%)

Évszakok között:

Róka, Martes, vidra: kisemlős (F = 5,39, df = 1, P = 0,049)

A többi táplálék típus fogyasztásában az évszakok közötti különbség nem volt szignifikáns

Fajok között:

Róka, Martes, vidra:

nagyvad (F = 7,09, df = 2, P = 0,017),

kétéltű (F = 17,14, df = 2, P = 0,001),

hal (F = 14,25, df = 2, P = 0,002),

gerinctelen (F = 10,12, df = 2, P = 0,006)

A többi táplálék típus fogyasztásában az évszakok közötti különbség nem volt szignifikáns

Megvitatás

- Kisemlősök** (főként *Microtus* fajok) voltak az elsődlegesen fontos táplálékok a róka, a *Martes* fajok és rendhagyó módon a **vidra** számára is.
- A két teresztrisz ragadozó számára másodlagosan és harmadlagosan fontos táplálékforrást jelentettek a **madarak** (főként vízimadarak) vagy a növények (főként gyümölcsök), míg a halak és kétéltűek vagy időlegesen a madarak a vidra számára.
- A táplálék-összetétel és a kisemlős csapdázási adatok alapján, a róka és a *Martes* fajok egymáshoz hasonló mértékben preferálták a *Microtus* fajokat, a kószapocokot és a törpeegeret, mellőzték az *Apodemus* fajokat és a cickányokat.
- A terület egyik fő értékét jelentő jégkori reliktum **északi pocok** területen való jelenlétét (fennmaradását) a róka és *Martes* fajok ürülékmintákból több esetben is kimutattott maradványai támasztották alá.
- A természetközeli élőhelyen szerzett tapasztalatok alapot jelenthetnek a természetvédelmi kezeléshez, **monitorozási protokollok eredményességének javításához**.

Köszönetnyilvánítás: A felmérést a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósága támogatta. A konferencián történő részvételt az NTP-HHTDK-17-0006 diákköri tehetséggondozási pályázat, valamint a PTE TTK Szentágotthai János Szakkollégium támogatta.

